

BIULETYN
SĄDU NAJWYŻSZEGO
nr 9/2023

z dnia 5 października 2023 r.

Spis treści

	Str.
PYTANIA PRAWNE DO IZBY CYWILNEJ.....	2
UCHWAŁY IZBY CYWILNEJ	5
ORZECZENIA TEZOWANE IZBY CYWILNEJ	8
PYTANIE PRAWNE DO IZBY KONTROLI NADZWYCZAJNEJ I SPRAW PUBLICZNYCH.....	14
UCHWAŁY IZBY KONTROLI NADZWYCZAJNEJ I SPRAW PUBLICZNYCH	15
UCHWAŁA IZBY ODPOWIEDZIALNOŚCI ZAWODOWEJ.....	17

PYTANIA PRAWNE DO IZBY CYWILNEJ

III CZP 47/23

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Gliwicach przedstawione do rozpoznania przez skład 3 sędziów Sądu Najwyższego:

„Czy żołnierz pełniący zawodową służbę wojskową niebędący adwokatem lub radcą prawnym mógł być pełnomocnikiem procesowym Skarbu Państwa w sprawie cywilnej, w stanie prawnym ukształtowanym przepisami ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1414 ze zm.) i czy może nim być w aktualnie obowiązującym stanie prawnym kreowanym przepisami ustawy z 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2022 r., poz. 655)?”

III CZP 48/23

Pytanie prawne Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie przedstawione do rozpoznania przez skład 3 sędziów Sądu Najwyższego:

„Czy w sprawie zainicjowanej pozwem wniesionym z zachowaniem terminu, o którym mowa w art. 505³⁷ § 2 zd. 1 k.p.c., sąd rozstrzygając o kosztach procesu na żądanie strony zgłoszone zgodnie z art. 505³⁷ § 2 zd. 2 k.p.c. powinien uwzględnić dwie opłaty za czynności pełnomocnika będącego radcą prawnym, tj. odrębnie za czynności podjęte w toku elektronicznego postępowania upominawczego i postępowania rozpoznawczego prowadzonego z wyłączeniem przepisów regulujących to postępowanie odrębne, czy też uwzględnić należy jedynie jedną opłatę?”

III CZP 49/23

Pytanie prawne Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie przedstawione do rozpoznania przez skład 3 sędziów Sądu Najwyższego:

„Czy zryczałtowane koszty postępowania upadłościowego wynikłe ze zgłoszenia wierzytelności po upływie terminu wyznaczonego do zgłaszania wierzytelności, wpłacone przez wierzyciela na rachunek bankowy wskazany przez syndyka na podstawie przepisów art. 235 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku – Prawo upadłościowe (w brzmieniu tych przepisów nadanym ustawą o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe oraz niektórych innych ustaw z dnia 30 sierpnia 2019 roku [Dz. U. z 2019 r. poz. 1802]);

- 1. Wchodzą w skład masy upadłości, oraz**
- 2. Czy wydatkowanie tych kosztów przez syndyka podlega kontroli sędziego-komisarza w ramach rozpoznawania sprawozdania rachunkowego na podstawie art. 168 ust. 3 i 5 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (w brzmieniu jw.) bądź w ramach nadzoru sprawowanego na podstawie art. 152 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (w brzmieniu jw.)?”**

III CZP 50/23

Pytanie prawne składu 3 sędziów Sądu Najwyższego przedstawione do rozpoznania przez skład 7 sędziów Sądu Najwyższego:

„Czy jest dopuszczalna droga sądowa w sprawie z powództwa powiatu przeciwko Skarbowi Państwa o zapłatę dotacji celowej, o której mowa w art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r. poz. 2267)?”

UCHWAŁY IZBY CYWILNEJ

III CZP 135/22 – z dnia 14 września 2023 r. w składzie 7 sędziów na pytanie prawne składu 3 sędziów Sądu Najwyższego:

„Czy w związku z uchycieniem art. 369 § 2 k.p.c. ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1469) i w związku z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności – wskazana w art. 328 § 4 k.p.c. przesłanka odrzucenia wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem z powodu jego niedopuszczalności obejmuje swoim zakresem również złożenie takiego wniosku w dniu ogłoszenia wyroku, ale przed godziną jego publikacji?”

postanowiono odmówić podjęcia uchwały.

III CZP 3/22 – z dnia 15 września 2023 r. w składzie 7 sędziów na wniosek Rzecznika Finansowego

„Czy osobie bliskiej poszkodowanego, który na skutek czynu niedozwolonego doznał ciężkiego i trwałego rozstroju zdrowia, może przysługiwać zadośćuczynienie pieniężne na podstawie przepisu art. 448 k.c.?”

postanowiono odmówić podjęcia uchwały.

III CZP 73/22 – z dnia 20 września 2023 r. w składzie 3 sędziów
na pytanie prawne Sądu Okręgowego w Gliwicach

1. Dopuszczalna jest droga sądowa w sprawie o odszkodowanie za szkody łowieckie w przypadku niewniesienia odwołania przez zarządcę lub dzierżawcę obwodu łowieckiego od protokołu z szacowania ostatecznego, o którym mowa w art. 46c ust. 5 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo łowieckie oraz niektórych innych ustaw.

2. Protokół z szacowania ostatecznego jest dokumentem prywatnym w rozumieniu art. 245 k.p.c.

III CZP 28/23 – z dnia 29 września 2023 r. w składzie 3 sędziów
na pytanie prawne Sądu Apelacyjnego w Białymstoku:

„1. Czy podstawą roszczenia odszkodowawczego wynikającego z wypłacenia osobie prowadzącej niepubliczne przedszkole dotacji w zaniżonej wysokości jest przepis art. 471 k.c. stosowany per analogiam w zw. z art. 90 ust. 2b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2016 r.), czy też przepis art. 417 k.c.?”;

2. Czy w sytuacji opisanej w pkt 1 wysokości uszczerbku majątkowego objętego kompensacją odpowiada równowartość niepokrytych zaniżoną dotacją wydatków poniesionych przez uprawniony podmiot na cele związane z prowadzeniem przedszkola niepublicznego w zakresie kształcenia, wychowania i opieki, w tym profilaktyki społecznej, czy też wysokość tego uszczerbku wyznacza różnica między kwotą dotacji należnej na podstawie art. 90 ust 2b ww. ustawy a kwotą faktycznie

wypłaconą przez gminę, w tym zwłaszcza, czy naprawienie szkody obejmuje w takim przypadku korzyści utracone z art. 361 § 2 k.c.?”

postanowiono umorzyć postępowanie przed Sądem Najwyższym wywołane postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 12 kwietnia 2023 r. wobec uchylecia tego postanowienia.

ORZECZENIA TEZOWANE IZBY CYWILNEJ

II CSKP 169/22 – wyrok z dnia 25 listopada 2022 r.

W sytuacji, gdy leasingodawca, pomimo zachowania wymaganej należytej staranności, w okresie od rozwiązania umowy leasingu do upływu okresu na jaki została ona zawarta, nie sprzedał rzeczy, ani nie zagospodarował jej w sposób przynoszący mu ekonomiczną korzyść, brak jest podstaw do uwzględnienia jej wartości przy rozliczeniu stron umowy leasingu w oparciu o art. 709¹⁵ k.c., chyba że w umowie zastrzeżono uprawnienie leasingobiorcy do władania rzeczą po wygaśnięciu (zakończeniu) umowy leasingu.

II CSKP 110/22 – wyrok z dnia 8 grudnia 2022 r.

Rzecznik Praw Konsumentów może wystąpić z każdym żądaniem, z którym mógłby samodzielnie wystąpić konsument wówczas, gdy przysługuje mu taki status.

II CSKP 2174/22 – wyrok z dnia 26 stycznia 2023 r.

Uzasadnienie wygłoszone musi odpowiadać wszystkim wymaganiom przewidzianym w dawnym art. 328 § 2 k.p.c. – obecnie w art. 327¹ k.p.c. Transkrypcja to jedynie przetworzenie postaci dźwiękowej wygłoszonego uzasadnienia do postaci pisemnej (graficznej) i stanowi odzwierciedlenie tego, co zostało wygłoszone, jednak zapis powinien zostać sporządzony zgodnie z zasadami języka polskiego.

II CSKP 580/22 – wyrok z dnia 17 lutego 2023 r.

Publiczny charakter wypowiedzi nie jest co do zasady (poza ujawnieniem danych i informacji objętych sferą prywatności) przesłanką konieczną naruszenia dobra osobistego. W szczególności, aby uznać, iż doszło do naruszenia dobra osobistego oraz by móc skutecznie dochodzić ochrony prawnej sformułowanie nieprawdziwych i zniesławiających zarzutów nie musi dotrzeć ani być odebrane przez osoby trzecie.

II CSKP 954/22 – wyrok z dnia 2 marca 2023 r.

1. Wydanie rzeczy może zostać dokonane przez przedstawiciela.

2. Wynikająca z art. 921¹² w zw. z art. 921¹⁶ k.c. przesłanka wydania dokumentu nie jest ograniczona wyłącznie do unormowanego w art. 348 zd. 1 i 2 k.c. wydania jako postaci przeniesienia posiadania; odpowiednie stosowanie art. 921¹² k.p.c. do przeniesienia praw z akcji na okaziciela uzasadnia tezę, że wystarczające jest także przeniesienie posiadania akcji w sposób unormowany w art. 350 k.p.c.

II CSKP 1088/22 – wyrok z dnia 2 marca 2023 r.

1. Określenie autora sprostowania w zapowiedzi poprzedzającej prostowany materiał audiowizualny jest wystarczające dla identyfikacji osoby zainteresowanego, co wyłącza konieczność ponownego wskazania tego autora już po zaprezentowaniu tekstu sprostowania.

2. Wymaganie „wyraźnej zapowiedzi” przewidziane w art 32 ust. 4 Prawa prasowego ciąży na wykonującym orzeczenie na mocy samej ustawy i ma charakter bezwzględny. Obowiązek ten

nie musi więc zostać powtórzony w treści orzeczenia sądu nakazującego opublikowanie sprostowania.

II CSKP 1046/22 – postanowienie z dnia 15 marca 2023 r.

Cofnięcie pozwu ze zrzeczeniem się roszczenia nadaje mu cechy roszczenia naturalnego.

II CSKP 1106/22 – wyrok z dnia 15 marca 2023 r.

W umowie leasingu strony mogą wyłączyć odpowiedzialność finansującego za niewydanie rzeczy z przyczyn leżących po stronie zbywcy, jeżeli wydanie rzeczy korzystającemu zostało powierzone zbywcy, którego wybrał korzystający. W takim wypadku finansujący powinien jednak przenieść na korzystającego swoje roszczenia z tytułu zwłoki zbywcy w wydaniu rzeczy.

II CSKP 1021/22 – wyrok z dnia 12 kwietnia 2023 r.

W interesie publicznym leży społeczny wymiar krytyki, jeżeli ma ona cechy rzetelności i rzeczowości, opiera się na informacjach, które zostały starannie zebrane i zweryfikowane oraz nie przekracza granic koniecznych do osiągnięcia założonego celu. Wyznaczenie zbyt wąskich granic dla wolności wypowiedzi prowadzić może w istocie do tzw. efektu mrożącego przynoszącego szkodę społeczeństwu demokratycznemu jako całości. Dochowanie konstytucyjnej zasady proporcjonalności jest więc niezbędne. Rolą dziennikarzy jest rozpowszechnianie informacji i idei dotyczących spraw będących przedmiotem publicznego zainteresowania i mających wydzźwięk społeczny. Należy przy tym odrzucić automatyzm polegający na uznaniu, że powołanie się na działanie w interesie społecznym zawsze wyłącza bezprawność naruszenia

dóbr osobistych i nie wymaga badania w każdym przypadku wszystkich okoliczności, pozwalających na wyważanie kolidujących ze sobą praw do ochrony dóbr osobistych z jednej strony oraz wolności wypowiedzi i krytyki społecznej z drugiej strony.

II CSKP 1948/22 – wyrok z dnia 12 kwietnia 2023 r.

1. O jednorodzaowości roszczeń dochodzonych w postępowaniu grupowym i oparciu ich na tej samej lub takiej samej podstawie faktycznej świadczy sama treść żądania i zbieżność lub tożsamość faktów wskazanych na jego poparcie.

2. Działalność państwowa w sensie ścisłym (imperium) obejmuje nie tylko zachowania traktowane jako władcze z uwagi na możliwość stosowania przymusu, lecz również inne sfery działalności służące realizacji celów publicznych, co do których na państwie spoczywa jakikolwiek obowiązek, którego korelatem byłoby uprawnienie jednostki; Okoliczność, że określone działania odnoszą się do przedmiotu własności Skarbu Państwa nie oznacza, że w każdym wypadku należą one do sfery dominium.

3. W sprawie o naprawienie szkody niedopuszczalne jest dowodzenie, kto w jakim stopniu przyczynił się do wywołania szkody; kwestia ta stanowi materię rozliczeń między (odpowiedzialnymi solidarnie) sprawcami szkody, stosownie do art. 441 § 2 k.c.

II CSKP 1058/22 – wyrok z dnia 26 kwietnia 2023 r.

Polskie prawo rzeczowe nie zna „nieruchomości w znaczeniu funkcjonalnym”, nie może zatem istnieć użytkowanie wieczyste na takiej nieistniejącej rzeczy a co za tym idzie nie można ustalać opłaty odnośnie do takiego nieistniejącego bytu prawnego.

II CSKP 885/22 – wyrok z dnia 12 maja 2023 r.

Zadośćuczynienie oparte na art. 448 k.c. w związku z art. 4 ust. 1 ustawy o prawach pacjenta jest samodzielny i odrębnym żądaniem od roszczenia o zadośćuczynienie wywodzonego z tytułu szkody na osobie i opartego na art. 445 § 1 k.c. Odmienne jest przedmiot ochrony prawnej każdego z nich. Przepis art. 445 § 1 k.c. rekompensuje skutki uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, natomiast art. 4 ust. 1 u. o p.p. chroni godność, prywatność i autonomię pacjenta. Oznacza to, że na podstawie faktycznej uzasadniającej rozpoznanie sprawy w kierunku zakreślonym hipotezą normy prawnej zawartej w art. 445 § 1 k.c., nie można dowolnie kwalifikować oceny prawnej, bądź pod kątem tego przepisu, bądź pod kątem art. 4 ust. 1 u. o p.p. w zw. z art. 448 k.c. Subsumpcja pod art. 4 ust. 1 ustawy o prawach pacjenta, musi wynikać ze źródła tkwiącego w podstawie faktycznej żądania. O ile więc art. 4 ust. 1 u. o p.p. nie musi być wyraźnie powołany w treści pozwu, o tyle nieodzowne jest sformułowanie zarzutu naruszenia praw pacjenta.

II CSKP 901/22 – wyrok z dnia 14 czerwca 2023 r.

Możliwość zapewnienia dożywotnikowi dostatecznej ochrony przez zasądzenie zobowiązanego in genere na zamianę świadczeń wynikających z dożywocia na rentę wyklucza istnienie wyjątkowego wypadku w rozumieniu art. 913 § 2 k.c.

II CSKP 461/22 – wyrok z dnia 16 czerwca 2023 r.

1. Powagą rzeczy osądzonej wyroku sądu karnego, w zakresie, w jakim wyrok ten zobowiązuje skazanego do naprawienia szkody (art. 46 § 1 k.k.), objęte jest rozstrzygnięcie zawarte w sentencji, z zastrzeżeniem art. 415 § 2 k.p.k.

2. Naganne działanie jednej ze stron umowy, wymierzone przeciwko drugiej stronie i wypełniające znamiona przestępstwa, w powiązaniu z niekorzystnym dla poszkodowanego ukształtowaniem treści umowy, może prowadzić do nieważności umowy ze względu na jej sprzeczność zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.).

**PYTANIE PRAWNE DO IZBY KONTROLI NADZWYCZAJNEJ
I SPRAW PUBLICZNYCH**

I NZP 7/23

**Pytanie prawne Sądu Apelacyjnego w Warszawie VII Wydział
Gospodarczy i Własności Intelektualnej:**

„Czy w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania tego z nich, który obowiązywał jako ostatni, w sprawach rozpoznawanych w drugiej instancji według przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego skład sądu kształtowany jest na podstawie art. 15z¹ ust. 1 pkt 4) ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (j.t.: Dz. U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm.), czy też na podstawie art. 367 § 3 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (j.t.: Dz. U. z 2021 r., poz. 1805 ze zm.)?”

**UCHWAŁY IZBY KONTROLI NADZWYCZAJNEJ
I SPRAW PUBLICZNYCH**

**I NZP 2/23 – z dnia 5 września 2023 r. w składzie 7 sędziów
na pytanie prawne składu 3 sędziów Sądu Najwyższego**

- 1. Niedopuszczalne jest odrzucenie skargi nadzwyczajnej wyłącznie z powodu niskiej wartości przedmiotu zaskarżenia;**
- 2. Nadał podjętej uchwale moc zasady prawnej;**
- 3. Postanowił odmówić podjęcia uchwały w pozostałym zakresie.**

**I NZP 2/22 – z dnia 6 września 2023 r. w składzie 3 sędziów
na pytanie prawne Sądu Okręgowego w Tarnowie I Wydział Cywilny:**

„Czy postępowanie wywołane skargą na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki podlega umorzeniu na podstawie art. 355 k.p.c. w zw. z art. 397 § 3 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli w toku rozpoznawania tej skargi doszło do prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie, której skarga dotyczy?”

postanowiono odmówić podjęcia uchwały.

I NZP 3/22 – z dnia 13 września 2023 r. w składzie 3 sędziów na pytanie prawne Sądu Apelacyjnego w Warszawie VII Wydział Gospodarczy i Własności Intelektualnej

1) W sytuacji, w której nie jest możliwe przypisanie statusu przedsiębiorstwa wodociągowo–kanalizacyjnego gminie, dopuszczalne jest nakazanie zawarcia umowy o odprowadzenie ścieków podmiotowi stanowiącemu spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością utworzoną przez gminę lub spółkę do której przystąpiła kolejna gmina (spółkę komunalną) i którą gmina wyposażyła w infrastrukturę potrzebną do wykonywania zbiorowego odprowadzania ścieków oraz która spełnia pozostałe przesłanki do nakazania zawarcia umowy, pomimo że spółka ta nie posiada zezwolenia, o jakim mowa art. 16 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r., poz. 2028).

2) Rozstrzygnięcie w sprawie spornej dotyczącej odmowy zawarcia umowy o odprowadzania ścieków, o którym mowa w art. 27e ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r., poz. 2028) powinno zawierać istotne elementy umowy określone w art. 6 ust. 3 tej ustawy.

II. postanowił odmówić podjęcia uchwały w pozostałym zakresie.

UCHWAŁA IZBY ODPOWIEDZIALNOŚCI ZAWODOWEJ

II ZZP 3/23 – z dnia 19 września 2023 r. w składzie 7 sędziów na pytanie prawne składu 3 sędziów Sądu Najwyższego:

„Czy z art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym wynika, że do wyłączenia sędziego Sądu Najwyższego od rozpoznania sprawy konieczne jest spełnienie się kumulatywnie wszystkich opisanych w nim przesłanek, w świetle których sędzia Sądu Najwyższego nie spełnia wymogów niezawisłości i bezstronności, czy też do stwierdzenia takiego stanu wystarczające jest w konkretnych okolicznościach sprawy wystąpienie tylko jednej z tych przesłanek?”

postanowiono odmówić podjęcia uchwały.